

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

5. De Litis Contestatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

uocam in illo iudicio, quod inchoavit, reconventi valeret, quod fallum esse nemo dubitat. Videatur Vall. h. t. §. 2. num. 3. *Uel. ed. tit. n. 4. Marth. de Jurisd. p. 107. 2. casu. 107.*

Reconventio non tantum ante vel immediate post litem contestatam, sed etiam ex probabiliori sententia quoad eundem, dante eodem iudicio, scilicet ante sententiam proponi potest, quia in *cap. stipendia. §. reus quoque. de Rescript. in 6. generaliter dicitur, dari reconventionem durante eodem iudicio, & in Novel. 96. C. illud. 2. dicitur, tum demum reconventionem moveri posse coram alio iudice, si prioris finem acceperit.* Vall. d. l. h. tit. §. 3. *Speculator de Reconvent. §. 3.* Ceterum cause conventionis & reconventionis simul tractandae una sententia terminandae sunt, cum prerogativa tamen actoris, seu cause conventionis. *cap. 1. h. t. l. 1. C. Rer. amotar.* Quod est verum, si de utraque causa pariter loquat; si autem prius loquat de una quam de altera, iudex poterit pronuntiare, de illa, de qua loquit, & si ab ea contigerit appellari, poterit interim procedere in altera, quia sunt diversae causae. Joann. Honor. h. t. n. 5.

TITULUS V.

De Litis Contestatione.

SUMMARIUM.

1. Quid sit & quomodo fiat litis contestatio?
2. Non fit litis contestatio, si protestatio in contrarium addatur: quod limitatur in n. 3.
3. Omnia litis contestatione processus non valet nisi in iudicio summario.
4. Litis contestatio inducit quasi contractum inter litigantes.
5. Item perpetuat actiones, interruptit praescriptionem &c.

Litis contestatio nihil est aliud, quam declaratio voluntatis litigantium, qua declarant & profitentur, se super causa controversa utrumque in iudicio litigare velle. Vel brevius ita describi potest, quod sit, iudicij constitutio facta affirmatione unius & contradictione alterius.

Litem contestari dicitur tam actor, quam reus; actor quidem affirmativè, proponendo suam petitionem, reus vero negativè eisdem contradicendo, *Gail. lib. 1. Obs. 73. num. 1. & 2.* Quod si reus affirmativè respondeat & fateatur se debere, quod petit actor, nulla est litis contestatio; vel enim perseverat in illa confessione, & nulla est lis inter consentientes, ac consequenter etiam nulla est litis contestatio; vel opponit aliquam exceptionem, e. g. dicendo centum, quos petis ex causa mutui accepti quidem, sed jam solvi, vel reciproce debes mihi ex alia causa centum, & tali casu tantum fiet litis contestatio, si actor solutionem vel reciprocum debitum negaverit, unde per talem exceptionem affirmativam quodammodo fit actor; quia ipsi incumbit onus probandi suam exceptionem.

Sed quid si reus protestetur, quod per suam responsionem nolit litem contestari, an si simpliciter neget intentionem actoris, nihilominus censeatur lis esse contestata? *R.* quamvis alias protestatio actui contraria non relevet, tamen communis est sententia, quod in hoc casu conservet jus protestantis, & impediat litis contestationem. Hujus ratio reddi potest, ne tam prompti simus ad litem instaurandam; idque tunc saltem procedet, si reus adferat rationabilem aliquam causam, cur hic & nunc litem contestari nolit; ut quia licet forsan certus non sit de indebito, est tamen in firmâ opinione, &c. cupit tamen adhuc apud se & alios

Q. 2. de ve-

de veritate, & scripturis probatoriis inda-
gare.

3 Sin autem appareat, quod reus per suas
inutiles protestationes tantum tergiverfa-
retur, possit illum iudex reiectis protesta-
tionibus ad litem contestandam cogere.
Mynsing. Cent. 3. Obs. 39. Bal. in L. r.
C. h. t.

4 Porro *litis contestatio* primum funda-
mentum & angularis lapis dicitur iudicii,
ita ut ea omisa de rigore Juris vitietur
processus & sententia secuta. c. un. h. t. l.
7. & *aut. offeratur. C. eod.* attamen istum
rigorem non attendi in summaris iudiciis,
dummodo aliunde de meritis cause con-
stet, textus est in *Clement. 2. de Verborum*
signif.

5 *Effectus* litis contestatae, qui in aliis ju-
ris locis sparsim referuntur, & fusius ex-
plicantur, breviter sunt isti.

I. Quod per litis contestationem censea-
tur aliquis quasi contractus initus inter li-
tigantes, ita ut non solum inducatur obli-
gatio de *judicio sstti & judicatum sol-
vendo*, sed etiam, ut tamen actor forensis
seu alienigena sit, nihilominus sese accom-
modare debeat secundum statuta illius lo-
ci, in quo litigat: quia propter quasi con-
tractum litis contestatae censeatur aliquo
modo esse de illius loci foro & jurisdic-
tione.

II. *Litis contestatio* actiones tempo-
rales facit perpetuas, & durare usque ad
40. annos. l. *fin. C. de Praescript. 30. annor.*

III. Actiones poenales seu ex delicto com-
petentes facit transire contra haeredes de-
linquentis, utpote qui post litem contesta-
tam non tam ex delicto defuncti, quam ex
quasi contractu litis contestatae conveniri
intelliguntur. s. *1. Instit. de Perpet. &*
temp. action. IV. Constituit adversarium
in mala fide, atque interruptit praescrip-
tionem. V. Facit procuratorem dominum

litis & sine cause cognitione non revoca-
lem. VI. Denique per supradicta impet-
libelli mutationem.

TITULUS VI.

Ut lite non contestata non
procedatur ad relictum receptio-
nem, vel ad Sententiam de-
finitivam.

SUMMARI.

1. Limitatur regula huius Tit. in causa conuicta
2. Item in causis electionum, provisionum, & no-
momi, ac processus inquisitionis.
3. Similiter quando est periculum, ne testium
tas pereat: & infra nom. c.
4. Quid si testes antea examinati alibi super
litem contestatam?
5. In criminalibus non recipiuntur testes ante
nisi ad probandum rei innocentiam.
6. Receptio testium ad perpetuam rei memoriam
concedatur, reo magis, quam actori.
7. Quid requiratur in tali receptione testium?

Per hanc Rubricam firmatur, quod
precedenti tit. diximus, litis con-
tationem esse principium & funda-
mentum iudicii, quo omisso reliqua
judicialia non recte celebrantur, & pra-
rea traditur regula, ut ante litis con-
tationem non fiat receptio aut examina-
testium, & multo magis, ne sententia
ratur.

Verum sicut nulla regula est sine ex-
ptione, ita etiam ista plures notabiles
bet limitationes: nam

Fallit I. si reus fuerit contumax &
time citatus comparere nolit; tunc
ante litem contestatam excommunicatus
immissio in ejus bona fieri poterit, ut
in Tit. de Dolo & contumacia magis
plicatur.

Fallit II. si agatur de valore elec-
tionis.

